

Bryssel, 14. maaliskuuta 2025
(OR. en)

7143/25

Toimielinten välinen asia:
2025/0055 (NLE)

ACP 16
WTO 15
RELEX 344
COASI 34

EHDOTUS

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	14. maaliskuuta 2025
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	COM(2025) 105 final
Asia:	Ehdotus NEUVOSTON PÄÄTÖS Vanuatun liittymisestä Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja COM(2025) 105 final.

Liite: COM(2025) 105 final

Bryssel 13.3.2025
COM(2025) 105 final

2025/0055 (NLE)

Ehdotus

NEUVOSTON PÄÄTÖS

**Vanuatun liittymisestä Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen
väliaikaiseen kumppanuussopimukseen**

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

• Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Oheinen ehdotus neuvoston päätökseksi muodostaa oikeudellisen välineen, jolla hyväksytään Euroopan unionin (EU) puolesta Vanuatun liittyminen Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, jäljempänä 'sopimus', ja sopimuksen väliaikainen soveltaminen SEUT-sopimuksen 218 artiklan 5 ja 6 kohdan mukaisesti.

Neuvosto valtuutti 12. kesäkuuta 2002 komission aloittamaan talouskumppanuussopimuksia koskevat neuvottelut Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren (AKT) valtioiden kanssa.

EU allekirjoitti 30. heinäkuuta 2009 unionin (tuolloin Euroopan yhteisö) ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen. Papua-Uusi-Guinea on soveltanut väliaikaista sopimusta väliaikaisesti 20. päivästä joulukuuta 2009 ja Fidžin tasavalta 28. päivästä heinäkuuta 2014.

Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen 80 artiklassa määrätään muiden Tyynenmeren saarten mahdollisuudesta liittyä sopimukseen. Samoan itsenäinen valtio ja Salomonsaaret liittyivät väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, ja Samoa on soveltanut sitä 31. joulukuuta 2018 alkaen ja Salomonsaaret 17. toukokuuta 2020 alkaen.

Vanuatu toimitti komissiolle liittymishakemuksen 10. heinäkuuta 2024 ja antoi samalla markkinoille pääsyä koskevan tarjouksen. Komissio on arvioinut tarjouksen ja todennut sen olevan hyväksyttävä. Näin ollen komissio saattoi neuvottelut päätökseen unionin puolesta.

• Yhdenmukaisuus muiden alaa koskevien politiikkojen säännösten kanssa

Tällä ehdotuksella pannaan täytäntöön Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön jäsenten sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden välillä tehty kumppanuussopimus, jäljempänä 'AKT-EU-kumppanuussopimus' tai 'Cotonoun sopimus', joka korvattiin EU:n ja AKT-järjestön välillä 15. marraskuuta 2023 allekirjoitetulla Samoan sopimuksella¹.

Vanuatun liittyminen EU:n, Fidžin, Papua-Uuden-Guinean, Samoan ja Salomonsaarten väliseen väliaikaiseen talouskumppanuussopimukseen², joka on epäsymmetrinen ja WTO:n sääntöjä noudattava kauppasopimus, vahvistaa EU:n ja sen Tyynenmeren kumppanimaiden välisten kauppasuhteiden oikeudellisia puitteita ja helpottaa vastavuoroista kauppaa. Sen myötä Vanuatu liittyy myös väliaikaisella talouskumppanuussopimuksella perustettuun yhteisten sääntöjen ja toimielinten järjestelmään.

Maailmanpankin luokiteltua Vanuatun ylemmän keskitulotason maaksi se poistetaan yleiseen tullietuusjärjestelmään, jäljempänä 'GSP-järjestelmä', kuuluvan "Kaikki paitsi aseet" -menettelyn, jäljempänä 'EBA-menettely', edunsaajamaiden luettelosta, eikä se enää 1. tammikuuta 2025 alkaen saa vähiten kehittyneitä maita koskevan erityisen EBA-menettelyn mukaisia tullietuuksia (tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille).

Liittymisen jälkeen – ja odotettaessa sopimuksen Tyynenmeren osapuolten (Fidžin ja Papua-Uuden-Guinean, Samoan ja Salomonsaarten) asiaan liittyvien sisäisten menettelyjen

¹ EUVL L 287, 4.11.2010, s. 3. Sopimus sellaisena kuin se on muutettuna Luxemburgissa 25. kesäkuuta 2005 allekirjoitetulla sopimuksella (EUVL L 209, 11.8.2005, s. 27) ja Ouagadougoussa 22. kesäkuuta 2010 allekirjoitetulla sopimuksella (EUVL L 287, 4.11.2010, s. 3), joka korvattiin 15. marraskuuta 2023 allekirjoitetulla Samoan sopimuksella (EUVL L, 2023/2862, 28.12.2023).

² Neuvoston päätös, tehty 13 päivänä heinäkuuta 2009, Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta (EUVL L 272, 16.10.2009, s. 1).

päätökseen saattamista – EU ja Vanuatu soveltavat sopimusta väliaikaisesti sillä edellytyksellä, että ne ilmoittavat toisilleen kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen sopimuksen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen kanssa**

Talouksumppanuussopimuksessa on kestävästä kehitystä koskevia määräyksiä (3 artikla), joissa osapuolet vahvistavat, että kestävästä kehityksen tavoite on erottamaton osa kyseisen sopimuksen määräyksiä ja että se on yhdenmukainen Samoan sopimuksessa määrättyjen yleisten tavoitteiden ja periaatteiden sekä erityisesti köyhyyden vähentämistä ja viime kädessä sen lopullista poistamista koskevan yleisen sitoumuksen kanssa tavalla, joka on yhdenmukainen kestävästä kehityksen tavoitteiden kanssa.

Väliaikainen talouksumppanuussopimus on kehitystä edistävä kauppasopimus, jolla Vanuatulle annetaan epäsymmetrinen pääsy markkinoille ja jonka nojalla se voi suojata arkaluonteisia aloja markkinoiden vapautumiselta ja samalla soveltaa useita suojatoimia ja alkuvaiheessa olevia toimialoja koskevaa lauseketta. Lisäksi siinä on alkuperäsääntöjä koskevia määräyksiä, joilla helpotetaan vientiä Vanuatusta EU:hun. Näillä määräyksillä tuetaan kehityspolitiikan johdonmukaisuuteen liittyvää tavoitetta³, ja ne ovat yhdenmukaisia SEUT-sopimuksen 208 artiklan kanssa.

2. OIKEUSPERUSTA, TOISSIJAISUUSPERIAATE JA SUHTEELLISUUSPERIAATE

- **Oikeusperusta**

Tämän neuvoston päätöksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäinen alakohta yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan v alakohdan kanssa.

- **Toissijaisuusperiaate (jaetun toimivallan osalta)**

Yhteinen kauppapolitiikka kuuluu SEUT-sopimuksen 3 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan unionin yksinomaiseen toimivaltaan.

- **Suhteellisuusperiaate**

Tämä ehdotus on tarpeen EU:n ja AKT-järjestön kumppanuussopimuksessa asetettujen unionin kansainvälisten sitoumusten täyttämiseksi ja erityisesti sellaisten uusien WTO:n sääntöjen mukaisten kaupankäyntijärjestelyjen tekemiseksi, joilla poistetaan asteittain osapuolten välisen kaupan esteet ja vahvistetaan yhteistyötä kaikilla kauppaan liittyvillä aloilla.

- **Toimintatavan valinta**

Ei ole olemassa muuta oikeudellista välinettä, jota voitaisiin käyttää tässä ehdotuksessa esitetyn tavoitteen saavuttamiseksi.

³ Kehityspolitiikan johdonmukaisuuden avulla EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät ottamaan kehitystavoitteet huomioon politiikoissa, joilla todennäköisesti on vaikutusta kehitysmaihin. Kehityspolitiikan johdonmukaisuuden tavoitteena on minimoida ristiriidat ja luoda synergioita EU:n eri alojen politiikan välille. Sillä pyritään tehostamaan kehitysyhteistyötä kumppanimaiden hyödyksi.

3. JÄLKIARVIOINTIEN, SIDOSRYHMIEN KUULEMISTEN JA VAIKUTUSTENARVIOINTIEN TULOKSET

- **Jälkiarvioinnit/toimivuustarkastukset**

Ei sovelleta.

- **Vaikutustenarviointi**

EU:n ja AKT-maiden välisiä talouskumppanuussopimuksia koskeva kestävä kehitys kohdistuvien vaikutusten arviointi tehtiin vuosina 2003–2007. Euroopan komissio julkaisi kyseisen hankkeen tehtävänmäärittelyn kilpailulle avoimessa tarjouspyynnössä vuonna 2002. Tarjouspyynnön perusteella tehtiin elokuussa 2002 viisivuotinen puitesopimus yrityksen PwC France kanssa. Kestävä kehitys kohdistuvien vaikutusten arvioinnin loppuraportin luonnos esitettiin eurooppalaisille sidosryhmille Euroopan komission järjestämässä EU:n kansalaisyhteiskuntien vuoropuhelukokouksessa Brysselissä, Belgiassa 23. maaliskuuta 2007. Uutta kestävä kehitys kohdistuvien vaikutusten arviointia ei ole toteutettu, koska tämä aloite koskee liittymistä voimassa olevaan sopimukseen, jota sovelletaan jo muissa Tyynenmeren saarivaltioissa, joiden rakenteelliset ominaisuudet sekä taloudellinen ja sosiaalinen tilanne ovat verrattavissa Vanuatuun.

- **Säätelyn toimivuus ja yksinkertaistaminen**

Vanuatun väliaikaiseen talouskumppanuussopimukseen liittymisen hyväksyminen ei edellytä REFIT-ohjelman menettelyjä, siitä ei aiheudu kustannuksia unionin pk-yrityksille eikä se aiheuta ongelmia digitaalisen ympäristön näkökulmasta.

- **Perusoikeudet**

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia perusoikeuksien suojeluun unionissa.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Vanuatu saa kaikille tuotteille täysin tulleista ja kiintiöistä vapaan pääsyn EU:n markkinoille vastineeksi siitä, että sen markkinat avataan asteittain EU:n tuotteille. Talousarviovaikutuksia ei ole, sillä sopimukseen liittyminen jatkaa suurelta osin Vanuatun pääsyä EU:n markkinoille myös aiemmin (GSP-järjestelmässä/EBA-menettelyssä) sovellettujen ehtojen mukaisesti.

5. LISÄTIEDOT

- **Liittymisen hyödyt talouden toimijoille**

Väliaikaisessa talouskumppanuussopimuksessa vahvistetaan, millä edellytyksillä EU:n talouden toimijat voivat käyttää täysimääräisesti hyväkseen Tongan ja EU:n välillä olevia mahdollisuuksia. Väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen täytäntöönpanon edetessä EU:n viejät voivat suurelta osin viedä teollisuustuotteita Vanuatuun ilman tulleja. Se täyttää GATT 1994 - sopimuksen XXIV artiklan edellytykset (tullien ja muiden rajoittavien kaupallisten säännöksiä lakkauttaminen käytännöllisesti katsoen kaikesta osapuolten välisestä kaupasta). Vanuatun markkinoille pääsyä koskeva tarjous on selvästi WTO:n kynnysarvon rajoissa, eli kaupan vapautus koskee 83:a prosenttia tullinimikkeistä, mikä vastaa 91:tä prosenttia EU:n viennistä 20 vuoden aikana. Vanuatu hyötyy siitä, että sen tulliton ja kiintiötön pääsy EU:n markkinoille säilyy.

Väliaikaisessa talouskumppanuussopimuksessa vahvistetaan myös sääntöjä, jotka koskevat muun muassa kestävä kehitystä, kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia. Lisäksi väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen osapuolet osallistuvat sopimuksella

perustettuun kauppakomiteaan. EU:n mahdollisuus käyttää sopimuksessa määrättyä kahdenvälistä riitojenratkaisumenettelyä edistää sopimuksen tavoitetta varmistaa EU:n toimijoille avoin, syrjimätön ja ennakoitava ympäristö Tyynenmeren alueen maissa.

- **Toteuttamissuunnitelmat, seuranta, arviointi ja raportointijärjestelyt**

Vanuatu osallistuu väliaikaisen talouskumppanuussopimuksen 68 artiklalla perustettuun kauppakomiteaan, joka käsittelee kaikkia sopimuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavia kysymyksiä, mukaan lukien sopimuksen täytäntöönpanon seuranta ja uudelleenarviointi, kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvinsuojelutoimia koskevat koordinointi ja konsultaatio, ensisijaisten alojen ja tuotteiden tunnistaminen ja tarkastelu ja tämän perusteella valittavat yhteistyön painopistealat sekä suositusten antaminen sopimuksen muuttamisesta. Kauppakomitea muodostuu osapuolten edustajista.

- **Selittävät asiakirjat (direktiivien osalta)**

Ei sovelleta.

- **Ehdotukseen sisältyvien säännösten yksityiskohtaiset selitykset**

Ehdotuksen 1 ja 2 artikkelit sisältävät säännöksiä, joissa hyväksytään unionin puolesta Vanuatun liittyminen väliaikaiseen talouskumppanuussopimukseen ja annetaan Euroopan unionin ilmoitukset siitä, että se hyväksyy liittymisen ja sopimuksen väliaikaisen soveltamisen sen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Ehdotuksen 3 artiklassa täsmennetään, että liittymisen hyväksyntää ei saa tulkita siten, että sillä myönnettäisiin oikeuksia tai asetettaisiin velvoitteita, joihin voidaan suoraan vedota unionin tai jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

Ehdotuksen 4 artiklassa vahvistetaan päätöksen voimaantulopäivä.

2025/0055 (NLE)

NEUVOSTON PÄÄTÖS

Vanuatun liittymisestä Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 207 artiklan 4 kohdan ensimmäisen alakohdan yhdessä sen 218 artiklan 5 kohdan ja 218 artiklan 6 kohdan toisen alakohdan a alakohdan v alakohdan kanssa,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin hyväksynnän¹,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvosto valtuutti 12 päivänä kesäkuuta 2002 komission aloittamaan neuvottelut talouskumppanuussopimuksista Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden järjestön kanssa².
- (2) Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välinen väliaikainen kumppanuussopimus³, jäljempänä 'väliaikainen kumppanuussopimus', joka muodostaa talouskumppanuussopimuksen puitteet, allekirjoitettiin Lontoossa 30 päivänä heinäkuuta 2009. Papua-Uusi-Guinea on soveltanut väliaikaista kumppanuussopimusta väliaikaisesti 20 päivästä joulukuuta 2009 ja Fidžin tasavalta 28 päivästä heinäkuuta 2014.
- (3) Väliaikaisen kumppanuussopimuksen 80 artiklassa on muiden Tyynenmeren saarivaltioiden liittymistä koskevia määräyksiä. Samoan itsenäinen valtio liittyi väliaikaiseen kumppanuussopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 31 päivästä joulukuuta 2018, ja Salomonsaaret liittyi väliaikaiseen kumppanuussopimukseen ja on soveltanut sitä väliaikaisesti 17 päivästä toukokuuta 2020.
- (4) Vanuatu toimitti unionille liittymishakemuksen 10 päivänä heinäkuuta 2024 ja antoi samalla markkinoille pääsyä koskevan tarjouksen.
- (5) Komissio arvioi Vanuatun tarjouksen ja totesi sen olevan hyväksyttävä. Näin ollen komissio saattoi Vanuatun kanssa käydyt neuvottelut päätökseen 7 päivänä elokuuta 2024.
- (6) Väliaikaisen kumppanuussopimuksen 76 artiklan 3 kohdan mukaisesti unioni ja Vanuatu soveltavat väliaikaista kumppanuussopimusta väliaikaisesti kymmenen päivän kuluttua siitä, kun ne ilmoittavat toisilleen kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

¹ Euroopan parlamentti antoi hyväksyntänsä [päivämäärä].

² AKT-valtioiden ja -alueiden kanssa tehtäviä talouskumppanuussopimuksia koskevat neuvoston neuvotteluohjeet (9930/02 (DG E II) HH/sg).

³ Neuvoston päätös 2009/729/EY, tehty 13 päivänä heinäkuuta 2009, Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden välisen väliaikaisen kumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta (EUVL L 272, 16.10.2009, s. 1).

- (7) Vanuatun liittyminen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen olisi hyväksyttävä unionin puolesta sillä varauksella, että Vanuatu tallettaa liittymisasiakirjan mainitun sopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Hyväksytään unionin puolesta Vanuatun liittyminen Euroopan yhteisön ja Tyynenmeren valtioiden väliseen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen, jäljempänä 'väliaikainen kumppanuussopimus', sillä varauksella, että Vanuatu tallettaa liittymisasiakirjan mainitun sopimuksen 80 artiklan 2 kohdan nojalla.
2. Komission puheenjohtaja ilmoittaa unionin puolesta väliaikaisen kumppanuussopimuksen muille osapuolille ja Vanuatulle, että unioni hyväksyy Vanuatun liittymisen väliaikaiseen kumppanuussopimukseen.
3. Tähän päätökseen on liitetty markkinoille pääsyä koskevan Vanuatun tarjouksen teksti.

2 artikla

1. Väliaikaisen kumppanuussopimuksen soveltamiseksi väliaikaisesti unionin ja Vanuatun välillä komission puheenjohtaja antaa unionin puolesta väliaikaisen kumppanuussopimuksen 76 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen.
2. Unioni ja Vanuatu aloittavat väliaikaisen kumppanuussopimuksen väliaikaisen soveltamisen kymmenen päivää sen jälkeen, kun ne ovat 1 kohdan mukaisesti ilmoittaneet toisilleen kirjallisesti tätä varten tarvittavien menettelyjen saattamisesta päätökseen.

3 artikla

Vanuatun väliaikaiseen kumppanuussopimukseen liittymisen hyväksymistä ei saa tulkita siten, että sillä myönnettäisiin oikeuksia tai asetettaisiin velvoitteita, joihin voidaan suoraan vedota unionin tai jäsenvaltioiden tuomioistuimissa.

4 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

Tehty Brysselissä

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*